

Unes notes sobre la Moreria

JOSEP LLUÍS VICIANO AGRAMUNT

La present comunicació és un intent d'aclarir com i què era la Moreria, seguint la poca informació documental que es coneix, i la més abundant que ens dóna la mateixa Roca i algunes restes que hi romanen.

Una part ben característica del paisatge als voltants de les Coves de Vinromà és la roca de la Moreria, ben visible de la població i de molts racons del terme, alta sobre la vessant que cau a la riba dreta del riu de les Coves, més avall Segarra i de Sant Miquel. El punt, un bon lloc de defensa sobre el corrent d'aigua, ha atret poblament des de sempre i no falten indicis prehistòrics, ibèrics, romans i musulmans.

En el cim de la Roca és ben notable una construcció defensiva prehistòrica (fig. 1), amb terrisses fetes a mà del Bronze final-Ferro. Dins del recinte hi ha punts amb arrenclerats de pedres (fig. 2 i 3), que no falten en altres llocs de dotació semblant: la Talaia (Benassal), el Gaidó (Cabanes), el Morrals (Culla), tossal de la Vila (la Serra), etc. No falten, també en el cim, indicis de terrisses islàmiques, però poca cosa. Finalment en la guerra de 1936-39 es fortifica amb trinxeres i parapets (fig. 4), que destrueixen en part les despulles precedents. Les deixes d'aleshores són algun tros de metralla i poc més.

Però és el penya-segat i la vorera que cau sobre la dreta del riu el que té més interès i el motiu de les notes que segueixen. Ací, per tota la cinglera, hi ha un escampat de cavitats que

han fet de llocs de refugi i defensa, amb abundància de treballs de condicionament. Paregut a açò no es coneix res a les nostres comarques; si de cas alguna cavitat que forma part de les dependències d'algun castell, com passa amb la Cova, al d'Ares, i les del castell de Morella: el Catxo i el Palau del Governador, principalment (S.E. Espemo, 1993, 7). (De informació documental, en la carta de població de 1281 -Díaz Manteca, 1987, 208- el senyor es reserva plaça per a fer el seu castell "*en somo de villa, ença la part del riu*", el que vol dir que "*enlla*" hi ha encara quelcom, o no caldria l'aclaració. Evidentment degué haver una primera carta pobla (Orient, 1995, 28) que potser aportara alguna informació més precisa, però no es coneix). Sobre que la Moreria i les seues cavitats són les primitives Coves de Vinromà s'han pronunciat alguns autors

Detall de la muralla del cim de la Moreria. (Fig. 1)

Arrenclerament de pedres. (Fig. 2)